

Complexnummer: 527796

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Schoolgebouwencomplex

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

527797, 527798

Woonplaats

Amsterdam

Gemeente

Amsterdam

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Pieter Lodewijk Takstraat 33, 1073 KJ te Amsterdam

Complexomschrijving

Inleiding

Twee langs de Jozef Israëlskade en aan weerszijden van de Pieter Lodewijk Takstraat in 1921-1924 tot stand gekomen SCHOOLGEBOUWEN naar ontwerp in Late Amsterdamse School-stijl van A.J. Westerman, als architect indertijd werkzaam bij de toenmalige Dienst der Publieke Werken van de gemeente Amsterdam. De begeleiding van de werkzaamheden van de bouw en nadere ontwerpen zijn later voor een deel door de architect P.L. Marnette - eveneens van de Dienst der Publieke Werken - overgenomen en voltooid. Het linker schoolgebouw (W) gaf in oorsprong onderdak aan de Eerste Hogere Burger School 3; het rechter gebouw (O) aan de Tweede Openbare Handelsschool. Het beeldhouwwerk is van Hildo Krop. De muurschilderingen op de eerste verdieping van de Tweede Openbare Handelsschool zijn van Peter Alma; die op de Eerste HBS 3 zijn van Joop Sjollemma.

N.B. Thans (1999) zijn beide scholen in gebruik bij de Esprit Scholengroep (sinds 1995).

Omschrijving

De aan elkaar gespiegelde blokvormige schoolgebouwen zijn opgebouwd in een geelgrijze baksteen, op samengestelde L-vormige plattegronden met twee tot drie plat afgedekte bouwlagen. Er is verder gebruik gemaakt van Beiers graniet en Weiberner tufsteen. Beide schoolgebouwen zijn symmetrisch van opzet met een middenpartij die geaccentueerd wordt door forse vooruitspringende muurdammen over tweeëneenhalve verdieping. Voornamelijk op deze muurdammen bevindt zich het beeldhouwwerk van Hildo Krop. Aan de noordzijde bevinden zich blokken met in oorsprong de bijzondere lokalen. Er zijn samengestelde vensterpartijen, houtsnijwerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bij de hoofdtoegangen en decoratief tegelwerk.

Waardering

Gemeentelijk scholencomplex uit 1921-1924 met bijbehorende kunstwerken aan weerszijden van de Pieter Lodewijk Takstraat te Amsterdam van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als gaaf bewaard en representatief voorbeeld van expressionistische scholenbouw door de toenmalige Dienst der Publieke Werken. Voorts van belang wegens stedenbouwkundige en ensemblewaarde wegens de beeldbepalende situering aan het Amstelkanaal als visuele afsluiting van de P.L. Takbuurt en wegens de stilistische samenhang met de omringende woningbouwcomplexen in Plan-Zuid.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 527797

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 december 2004
Kadaster deel/nr	82945/121

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amsterdam	Oud Zuid

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	V			9869

*Omschrijving***

Omschrijving

Op een nagenoeg L-vormige plattegrond tot stand gekomen school bestaande uit drie bouwlagen boven het maaiveld onder een plat dak. De gevel aan de Jozef Israëlskade heeft een lengte van circa 68 meter; die aan de Penseelstraat heeft een lengte van circa 40 meter; die aan de P.L. Takstraat heeft een lengte van circa 25 meter. De gevels zijn gemetseld in geelbruine baksteen; er is verder gebruik gemaakt van natuursteen bij vensters, lijsten, hoekpartijen en entree. Het gebouw bestaat aan de voorzijde uit een brede middenrisaliet met aan weerszijden vleugels van drie vensterassen breed. De risaliet is op de verdiepingen voorzien van kolossale en diep naar voren uitgemetselde muurdammen, waarop groepen beeldhouwwerk met taferelen uit de wereld van landbouw, handel en industrie. Onder links en rechts bij deze gevel eveneens bouwbeeldhouwwerk, waaronder een veemarkttafereel. Tussen de ramen van de verdiepingen bevinden zich ajour-tegels. Verder ook gevelstenen. Tussen de muurdammen een breed en hoog samengesteld venster. Aan weerszijden van de middenrisaliet per bouwlaag drie grote klaslokaalvensters met meerruits gelede bovenzijde, horizontale roedenverdeling en met zware stijlen waarnaast smalle zijlichten. Op de beide hoeken van de lange gevel bevindt zich een hoger en ten opzichte van het gevelvlak iets teruggezet volume met overhoeks geplaatst balkon met toegang. Onder het balkon bevindt zich decoratief tegelwerk in ESKAF-reliëftegels. De zijgevel aan de Penseelstraat heeft op de begane grond een vensterserie met kleine raamopeningen en een middenpartij met zeven gekoppelde, hogere en meerruits gelede vensters met kalf, stijlen en horizontale roedenverdeling. Op de eerste verdieping een serie van negen dergelijke vensters, alsmede enkele nagenoeg vierkante vensters en een hoekvenster. Op de tweede verdieping vier grote klaslokaalvensters. Een korte kopse gevel sluit aan op de woonhuisbebouwing en heeft een doorlopend deel van de vensterserie met de kleine raamopeningen op de begane grond en enkele kleine vensters in het gevelvlak. De gevel aan de P.L. Takstraat heeft een hoger rechterdeel met vensterserie met kleine raamopeningen op de begane grond en op de verdiepingen vensters met een horizontale roedenverdeling boven en onder een kalf. Op

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de overgang met het lagere linkerdeel met twee bouwlagen bevindt zich een plastisch uitkragend vertikaal accent in het metselwerk. Op de verdieping van het linkerdeel bevindt zich een groot klaslokaalvenster. De noordgevel van het schoolgebouw is aan het schoolplein gelegen en heeft een gevel met een middenrisaliet waarin de hoofdentree. Deze bestaat uit een in een portiek geplaatste dubbele openslaande houten deur met bovenliggend houtsnijwerk met afbeelding van Mercurius. Twee flankerende halfronde zware stijlen met bouwbeeldhouwwerk met haventaferelen; verder drie Amsterdamse wapenschilden. Naast de zware stijlen nog een venster met horizontale roedenverdeling. Verder uitzwenkingen in het metselwerk, waterspuwers en hoge op de hoeken van de entree-risaliet geplaatste ladderramen ter verlichting van de trappenhuizen. Aan de rechterzijde een lager volume met twee klaslokaalvensters. Verder series gekoppelde, liggende en staande vensters, gemetselde stijlen en houten kalven. Aan de linkerzijde sluit de zijvleugel op het hoofdgebouw aan. Hierin op de begane grond een serie van zes gekoppelde, hoge en meerruits gelede vensters. Op de verdieping een dito serie met lagere vensters en op de tweede verdieping een viertal horizontale vensterpartijen. Aan de linkerzijde bevindt zich een hoger bouwvolume met kleine vensters en met kleine liggende vensters in het fries onder de dakrand.

Het interieur heeft nog oorspronkelijke trappen en dubbele gangdeuren met naar twee zijden bewegende scharnieren. De ruime en rechthoekige hal op de verdieping is voorzien van een tegelvloer in geometrisch patroon en heeft een nagenoeg omlopend geschilderd fries (1930) van de hand van de schilder Peter Alma, voorstellende 'de handel en haar transportmiddelen'. Verder nog vensters met glas-in-lood raamvulling en horizontale roedenverdeling, tegelfriezen.

Waardering

Gemeentelijke school - de Tweede Openbare Handelsschool - uit 1921-1924 met bouwbeeldhouwwerk van Hildo Krop en een wandschildering van Peter Alma van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als gaaf bewaard en representatief voorbeeld van expressionistische scholenbouw door de toenmalige Dienst der Publieke Werken. Voorts mede van belang wegens stedenbouwkundige en ensemblewaarde wegens de beeldbepalende situering aan het Amstelkanaal als deel van de visuele afsluiting van de P.L. Takbuurt en wegens de stilistische samenhang met de omringende woningbouwcomplexen in Plan-Zuid. Van belang als historisch functioneel onderdeel van het complex van twee schoolgebouwen aan de Pieter Lodewijk Takstraat.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

Monumentnummer*: 527798

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 december 2004
Kadaster deel/nr	82945/146

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amsterdam	Oud Zuid

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	V			9867

*Omschrijving***

Omschrijving

Op een nagenoeg L-vormige plattegrond tot stand gekomen school bestaande uit drie bouwlagen boven het maaiveld onder een plat dak. De gevel aan de Jozef Israëlskade heeft een lengte van circa 68 meter; die aan de Paletstraat heeft een lengte van circa 40 meter; die aan de P.L. Takstraat heeft een lengte van circa 25 meter. De gevels zijn gemetseld in geelbruine baksteen; er is verder gebruik gemaakt van natuursteen bij vensters, lijsten, hoekpartijen en entree. Het gebouw bestaat aan de voorzijde uit een brede middenrisaliet met aan weerszijden vleugels van drie vensterassen breed. De risaliet is op de verdiepingen voorzien van kolossale en diep naar voren uitgemetselde muurdammen, waarop groepen beeldhouwwerk voorstellende 'de geboorte van de daad'. Onder links en rechts bij deze gevel eveneens bouwbeeldhouwwerk. Tussen de ramen van de verdiepingen bevinden zich ajour-tegels. Verder ook gevelstenen. Tussen de muurdammen een breed en hoog samengesteld venster. Aan weerszijden van de middenrisaliet per bouwlaag drie grote klaslokaalvensters met meerruits gelede bovenzijde, horizontale roedenverdeling en met zware stijlen waarnaast smalle zijlichten. Op de beide hoeken van de lange gevel bevindt zich een hoger en ten opzichte van het gevelvlak iets teruggezet volume met overhoeks geplaatst balkon met toegang. Onder het balkon bevindt zich decoratief tegelwerk in ESKAF-reliëftegels. De zijgevel aan de Paletstraat heeft op de begane grond een vensterserie met kleine raamopeningen en een middenpartij met zeven gekoppelde, hogere en meerruits gelede vensters met kalf, stijlen en horizontale roedenverdeling. Op de eerste verdieping een serie van negen dergelijke vensters, alsmede enkele nagenoeg vierkante vensters en een hoekvenster. Op de tweede verdieping vier grote klaslokaalvensters. Een korte kopse gevel sluit aan op de woonhuisbebouwing en heeft een doorlopend deel van de vensterserie met de kleine raamopeningen op de begane grond en enkele kleine vensters in het gevelvlak. De gevel aan de P.L. Takstraat heeft een hoger rechterdeel met vensterserie met kleine raamopeningen op de begane grond en op de verdiepingen vensters met een horizontale roedenverdeling boven en onder een kalf. Op de overgang met het lagere linkerdeel met twee bouwlagen bevindt zich een plastisch

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uitkragend vertikaal accent in het metselwerk. Op de verdieping van het linkerdeel bevindt zich een groot klaslokaalvenster. De noordgevel van het schoolgebouw is aan het schoolplein gelegen en heeft een gevel met een middenrisaliet waarin de hoofdentree. Deze bestaat uit een in portiek geplaatste dubbele openslaande houten deur met bovenliggend houtsnijwerk (teakhout) met onder meer een centrale afbeelding in bas-reliëf van Pan. Deurlichten en smal bovenlicht met glas-in-lood raamvulling. Twee flankerende halfronde zware stijlen met bouwbeeldhouwwerk met afbeeldingen van 'de jonge mens staande tegenover de Hydra'; verder Amsterdamse wapenschilden. Naast de zware stijlen nog een venster met horizontale roedenverdeling. Verder uitzwenkingen in het metselwerk, waterspuwers en hoge op de hoeken van de entree-risaliet geplaatste ladderramen ter verlichting van de trappenhuizen. Aan de linkerkant een lager volume met twee klaslokaalvensters. Verder series gekoppelde, liggende en staande vensters, gemetselde stijlen en houten kalven. Aan de rechterkant sluit de zijvleugel op het hoofdgebouw aan. Hierin op de begane grond een serie van zes gekoppelde, hoge en meerruits gelede vensters. Op de verdieping een dito serie met lagere vensters en op de tweede verdieping een viertal horizontale vensterpartijen. Aan de rechterkant bevindt zich een hoger bouwvolume met kleine vensters en met kleine liggende vensters in het fries onder de dakrand.

Het interieur heeft nog oorspronkelijke trappen en dubbele gangdeuren met naar twee zijden bewegende scharnieren. De ruime en rechthoekige hal op de verdieping is voorzien van een tegelvloer in geometrisch patroon en heeft een nagenoeg omlopend geschilderd fries (1929) van de hand van de schilder Johan Sybo (Joop) Sjollema, voorstellende 'de cyclus der seizoenen' (tekst: parentibus et magistro dedicat, 1929, J. Sjollema pictor). Verder nog vensters met glas-in-lood raamvulling en horizontale roedenverdeling, tegelfriezen. Tegen de plafonds van de trappenhuizen bevinden zich nog oorspronkelijke lamparmaturen met glas-in-lood.

Waardering

Gemeentelijke school - de Tweede Openbare Handelsschool - uit 1921-1924 met bouwbeeldhouwwerk van Hildo Krop en een wandschildering van Joop Sjollema van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als gaaf bewaard en representatief voorbeeld van expressionistische scholenbouw door de toenmalige Dienst der Publieke Werken. Voorts mede van belang wegens stedenbouwkundige en ensemblewaarde wegens de beeldbepalende situering aan het Amstelkanaal als deel van de visuele afsluiting van de P.L. Takbuurt en wegens de stilistische samenhang met de omringende woningbouwcomplexen in Plan-Zuid. Van belang als historisch functioneel onderdeel van het complex van twee schoolgebouwen aan de Pieter Lodewijk Takstraat.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument